

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Földmivelési politika.

(k.) „A kié a föld, azé az ország.“ Ha ez így igaz, a mint hogy igaz voltában nem kételkedhetünk, lássuk be, hogy nekünk magyaroknak nagy hibánk van, mert nem tudjuk megbecsülni országunkat, mert nem becsüljük földünket. Átengedtük őseink szerzeményét 50 év alatt vétkes könnyelműséggel annak az elemnek, annak a befogadott jövevénynek, mely most már-már ököibe szorított kézzel kidobással fenyegeti a régi gazdát. S a mióta eldobtuk magunktól a földet, gyengülnek az ősi erények, érzéketlenek vagyunk meggyaláztatásunkkal szemben s bár romokon állva könnyes szemünk csak pusztulást lát, megállani a veszedelem közepette nem tudunk, mert inog lábunk alatt a föld.

Becsülünk kellene a meglevő földet s annak munkásait, mert hisz ma már csak a munkások magyarok, az ország pedig földmivelő ország; nem csak első sorban, de kizárólagosan; minden állami teher a földön nyugszik, az alig cseperedő ipar és kereskedelem, a kultúra, a művészet mind a földmivelésben gyökeresnek, a jó terméstől függ sorsa mindennek, a föld az igazi anteusi erő, melyre Magyarország támaszkodik.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Hervadt lilium.

Szívhez szóló volt a cigány nótája, midőn évekkkel ezelőtt benyitottam X kávéházba. Az egyik asztalnál ittak, a másikkal kártyáztak, a harmadikkal élénk eszmecsere folyt, stb. Szóval az üzleti élet élénk volt, az általános jó hangulattal csak a cigányzene mélabus akkordjait nem tudtam összeegyeztetni. Néztem a szemeket, derült fény sugárzott ki mindegyikből. A sok között azonban láttam szomorú tekintetet is. Sok szomorúságot, néhéz aggodalmat olvastam ki abból a ragyogó szempárból, melyből időnként egy-egy könnyesepp pergett alá a szép Margit bársony arczán.

Ajka néma volt. Tekintete ott révedezett a cigányprimás hegedűjén, melynek hangjai oly szívrehatóan érintették az ő fájó lelkét. Mintha csak az ő csordultig telt szívéből szakította volna ki hegedűjének egy-egy szavát az a jószívű fekete gyerek. S midőn a rezgő hurok siralmas hangja a végsőhöz ért . . . „Vagy elfeledsz, vagy nem szeretsz, mintha nem is láttál volna soha sem . . .“ nem birt a szép Margit a kiomló könnyekkel, zsebkendőjébe borult s zokogott, sirt némán, keservesen.

Odamentem hozzá, hogy megvigasztaljam. Szóltam hozzá, ő nem felelt. A fájdalom könnye erősebb volt ajka szavánál s midőn könnyezett arczán megnyilatkozni láttam a mult és jelen küzdelmeit, vigaszul a jövőre mutattam, mely

Honnét tehát e nembánomság? Talán virágjában van nálunk a földmivelés, talán az okszerű gazdálkodás annyira véreben van minden polgárnak, hogy szót sem érdemes többé vesztegetni a földmivelés emelésére? Oh nem! Az ország igaz, hogy földmivelő ország, de a legnehezebb gazdasági válság igája nehezedik reá, évek óta nincs mostohább sorsu osztálya a polgároknak a földmivelésnél, kiket úgy pusztít ki a gazdasági liberalizmus és a zsidó-dédelgetés, mint ki pusztította a „tüzes víz“ az amerikai őslakókat. S ennek az osztálynak, mely a nemzetnek zömét, főalkotó részét képezi, alig akad szószólója, barátja a néppárt politikusan kívül, mintha csak földadók volna ezt az osztályt, mintha az nem volna jó szóra sem érdemes. Pedig a magyar földmivelő osztálylyal pusztul a nemzet, a pusztuló nemzet után jön a pusztuló állam.

Minden osztály védelmet, állami támogatást keres. Az iparosok érdekében a szóáradat tengere folyt el, pedig ugyan ki fogyasztja az ipar termékeit, ha nem a földmivelő? A kereskedelem emelésére tariffa-politikát folytatnak, drága pénzen vasutakat építenek, hajóáratokat rendeznek be, pedig kitől veszik a termékeket, ha nem a földmivelőtől, kinek adják el az

talán reményteljesebb lesz a multnál s szerencsésebb a jelennél. Elfogott a szomorúság, elfogott a bánat engem is s megnyugtanni akartam szenvedő lelkét, midőn magam is megnyugvást kerestem. Zokogása színi kezdett s néhány szavamra beszédes ajka szóra nyílt s elmesélte fiatal élete történetét.

Szöke folyó partján hegyoldalban fektött a szülőfaluja. Mint kurta szoknyás játszi gyermek versenyre kelt a vadvirágos mező szálló pillangójával s örömtől repeső szíve mindannyiszor visszahallt az édes anya melengető szárnyai alá. Elmesélte ott édes örömet, bánatos búját s az édes anya csókja érinté selyem-ajkát gyönyörűséggel, szeretettel, az édes anya odaadó szerelmével. Szép, kedves, örömteli volt az élete, mint a tavaszi nap pirkadó hajnala.

Évek jöttek — évek mentek s a kis Margit nagyra nőtt. El kellett hagyni a szülői házat. Nehéz volt a válás onnan, hol minden fűszálhoz, minden bokorhoz egy-egy kedves emlék fűzte, ámde válni kellett. S midőn bucsuzott a csalit énekesétől, a vadvirágos mező illatos szirmaitól, erőt vett a lelkén valami titkos bánat s fájta az ő kis szíve, fájta kimondhatlanul.

A zárda komoly rendje tetszett, a folyosók egyszerű, visszhangzó falai kedves otthon nyújtottak; szerette a sokak között a magányt s jól esett a kedves testvérek mosolygó szeretete is. Mélázó tekintete gyakran megpihent a zárda-kert virág ágyainak szinompáján s el-elkaizandozott képzelete arra a kedves helyre, hol életének első örömeit élvezte.

Legkedvesebb helye a ház csendes, kis

importált cikkeket, ha nem a földmivelő osztálynak? Állami támogatással gyárakat alapítanak, kedvezményeket adnak adóban, bélyegben, épületeket emelnek, telket ingyen adnak, pedig ki fogja venni a gyárak cikkeket, ki szolgáltatja a nyers anyagot, ha nem a földmivelő? Fejlesztik a művészetet rengeteg pénzzel, de feleddik, hogy ezek alkotásainak csak úgy akad vevője, ha a föld, ez az áldott anyaföld, megtermi borban, buzában az aranyat. És mégis a földmiveléssel alig törődik valaki az állam bölcsői és a nép vénei közül.

Németország, mely minden tekintetben haladottabb, mint mi, hol a gazdasági forgalom nincs annyira lekött a földhöz, mint nálunk, melynek népessége bőven adja a gyárak munkás erejét, a törvényhozási intézkedések egész sánczkoszorúval vette körül a földmivelést, törvényekkel biztosítják az árakat, jó piacot a föld termékeinek, mi éveken keresztül túrtuk és túrjuk ma is a romániai, dél-országi búzát piacunkon, sőt túrjuk, hogy határainkon keresztül már Bécsben versenyezzen velünk.

Rászabadították az ingó tőkét a vagonra. A hipotekáris hitelt, a nagy biztosítékot nyújtó hitelt mesterségesen kiszorították; a földmivelőt, ki nem értett

kápolnája volt. Ábrándos lelke itt szerzett erőt az élet küzdelmeihez s lassan-lassan kibontakozott lelki szemei előtt az élet viszontagságos csalárdésége s mind erősebb és erősebb lett elhatározása, hogy szívének védbástyát lelke szilárdságával épít s az élet csábító viharai között egyedül jól vértezett becsületében akar és fog menedéket keresni.

A kis leányból már nagy leány lett s a nagy leányból árva. Elhagyta a zárda kedves magányát s valahányszor képzelete visszavitte a kedves hely áhitatos légkörébe, megerősödött újra és újra a lelke s bár a mindennapi kenyér megszerzése nem kis gondjába került, bizott az Istenben s két keze munkájában.

Nevelődni kezdte. Megakadt a szögfűrtű szép leánykán a férfai szeme. Körülzsongták a csapodár lelkek s a szende tekintetű szép leány ünnepelt kis teremtés lett. Fényes ajánlatok, csábító ígéretek egymást kergették s ő állt szilárdan, rendületlenül. Nem vett rajta erőt a csábos szó, a mézes ajk s fittyet hányt a csillogó szavakra s minél erősebb volt a férfi szív ostroma, annál tisztábban látta, hogy hamis a világ, hamis minden szava s ki szerelmet esküszik, szívében gyalázkodást rejti. Eszébe jutott a jó anya szava: Vigyázz, vigyázz én egyetlenem! Szegény vagy, nincsenek csillogó, aranyaid, csak becsületed igaz tulajdonod. Aggóddva tekintem a jövőt, mert ki tudja mi lesz veled, ha itt hagylak . . . egyedül . . . árván . . . ?

S im, midőn legerősebbnek hitte magát, leggyengébb volt. Rést ütött a szívében egy szuro tekintet; belehatolt mélyen, visszavonhatatlanul.

a váltó-gazdasághoz sem, rákényszerítettek a váltó-manipulációkra, mely az uszorásnak minden prolongáczióval alkalmas adott követelése felszólására, holtott a földmivel, ki csak egyszer arat, egyszer is fizethet. Gondoskodnak róla, hogy a tisztviselők fizetésének lefoglalásánál megállapítsanak bizonyos minimumot, mely végrehajtás alá nem jöhet; gondoskodnak, hogy az iparosnak mestersége folytatásához szükséges eszközei bírói lefoglalás tárgyát ne képezhessék. Helyes, ez is szükséges! Csak a földmivest, a mindent éltető, a tisztviselőt, az iparost fentartó földmivest nem biztosították, hogy gazdasága folytatására szükséges házi állatait, szerzeit el ne kötyavetyéljék esetleg pár korona tartozásáért, sőt neki lefoglalják még függő termését is, lefoglalják munkája verejtékét, szorgalmának gyümölcsét jó előre, midőn az még Isten kezében van, midőn a szárazság, a jég, a sok eső tönkre teheti. Mintha ezzel is mutatni akarták volna, hogy az amugy is bizonytalan feltételek között élő földmivestnek a bizonytalanság feltételeit még szaporítani volna érdekében valamelyik osztálynak, mely az állam előtt jobb, kedvesebb, pártfogásra méltóbb.

S melyik az az osztály? A pénzesek osztálya, a kapitalistáké ez az osztály, mely legkevésbé állami terhet visel, melynek jövedelmét nem veri el a jég, nem pusztítja a vihar, melynek nem kell verejtekezni a mindennapi kenyérért, mely tetlenül hever, élvezetekben uszik, bűnökben fetreng, mert tudja, hogy vannak, kik dolgoznak helyette, kik viselik a közterhet és verejtékük gyümölcsét kell feláldozni a modern világ bálványának, mammomnak.

Es most már ne keressük, miért nincs földmivelési politikánk, hisz tudhatjuk, hogy a nemzetközi kapitalis kerítvén hatalmába az állami politikát, a földmivest osztály csak annyiban érde-

Egy titkos érzelem erőt vett rajta, meg akarta törni erejét, de már nem lehetett, gyenge volt ahhoz. Előtte lebegett folyton a daliás ifjú alakja, ki annyi tüzzel, annyi biztató reménységgel tudott az ő szemébe nézni, a kinek varázsa elbódította tán örökre. Érezte a szerelem tüzeinek erejét, érezte úgy, a mint még soha sem; érezte égését... s feledni nem tudta egy múlt percze sem. Nem volt, a mi csillapítsa földalt szívét, nem volt semmi, senki sem, mert szeretett... szeretett tisztán, őznetlenül, igazán s ez bilin-csekbe verte neimes szívét. Bármerre ment, az ifjú árnya kísértte; bármire gondolt, az a kedves áruk töntötte el képzeletét; bármerre tekintett, csak őt látta. Látta a víz síma tükrében, a csalt imbolygó harmat-ködében, a templomban s az utcán, égen és földön, ábrán és álomban s látni szentül-szemből csak egyszer tudta s talán...? talán soha többé.

A családi kör, mely dédelgetve fogadta be, már többé nem volt jó; a templom áhitatos fálhomálya, mely annyiszor adott megnyugvást zaklatott lelkének, már nem vigasztalta többé. Egy vágya volt, látni naponta, látni mindig, birni egészen azt, a kit szeret... szeret kimondhatlanul.

A mit kívánt, részben beteljesedett. Látta, a ki után vágyva-vágyott... egyszer s azután... azután még egyszer.

Pénztárosnő lett, tündére egy tükrökkel ékesített kasszának; csgéttáblája egy kávéházi élet nemtelen élzelődéseinek. A zárda magányát, a templom illatos tomjénfüstjét a kávéház nehéz levegője váltotta fel. A kedves tesvérek szeretet-

mel gondozást, hogy sanyaru viszonyok között bár, de addig tartsa a földet, míg egyszer a kapitalisnak tetszik azt magához kerítve megalkotni a liberális jobbágyságot, melyben a nemes, a hazát védő magyar úri osztály helyett az üzérkedő, a hazafiatlan pénzembereknek fizetik tizedüket, végezik robotjaikat, a vagyonukból, hitükből, erkölcsükből kivetkezett rabszolgák.

Nem védi az állam a földet, sőt örül ha ingó portekává lesz, örül, ha az élelmesebb elemek összevásárolják azt, hisz csak az élelmes elemek adják a pénzt, ezek váltják be az állami adós-leveleket, az arany- és papírjaradékokat, a vasuti részvényeket, ezek tartják fenn a liberális rendszert katonáival és beamterlegióival, ezeknek tehát fel kell áldozni azt az ügyefogyott népet, mely apai sirja felett, az apai vérrel, veritékével áztatott földet műveli, melyet a vér és veritek lánczoló örök időkre a haza földjéhez, bár nincs ereje, hogy azt magának megtartsa. De hogy is lenne, midőn a multban nem védte senki, ellene tört minden s most is kevesen vannak az igazak védelmére.

A gazdasági válság így örli le a földmivest, a birtokos osztályt, a főurakat; a liberális rendszer, a gazdasági szabadság, a kapitalizmus dédelgetése így ülteti nyakára a leghazafiatlanabb fajzatot, azt, mely az aranyborjút imádta a pusztában és imádja ma is fényes palotáiban.

Most már érthető, miért nincs nekünk egészséges, hatni képes gazdasági, földmivelési politikánk.

Zsidóüldözés Oroszországban.

Egy kormányparti hírokat pengető lapban olvassuk, hogy Odesszában, Oroszország hatalmas tengeri kikötő városában, kiűtött a zsidó üldözés. Egy huszonnégy óra alatt az egész

szavai helyett kétértelmű kifejezések fokozták arczpirját. Hallotta azokat és még sem hallotta; hallotta többször, hogy megszokva kénytelen legyen mosolygva hallgatni; hallotta most már arczpir nélkül is, hogy leomoljon a lélek erőssége s a bukás örvényének tátongó mélységétől többé ne borzadjon.

S mégis csak egyszer látta azt, a kit szeretett s a ki az egyszeri tekintet után megvetette a tükrök között... s megvetette örökre. És Margit mégis szeretett. Izzó szerelmének erős lángja vesztett ugyan erejéből s ha néha-néha erősebben lobbant is fel az a mindinkább halványuló gyenge láng, gyenge volt már szíve megküzdni az emlékezet fájdalomával. Ilyenkor csak sirt... zokogott...

Az első szerelem percze a haldoklás kezdete volt.

Néhányszor láttam még az első találkozás után. Arcának viruló rózsái halványodni kezdtek s ha ki is pirult néha pezsgős poharak vigcsengése között, mindannyiszor az elmulás léleklarangját véltem megcsendülni.

Mint a hervadó lilium lehulló, sárguló szirmai éktelelenül hagyják az egykor életerős virágszálát, úgy veszté napról-napra a szép Margit is szelid lelkének gazdag szinompáit.

Egyik estén a kasszának új lakója volt. Margit beteg lett. Megtört lelkének, meggyötört szívének keserveit nem bírta a test s az álmatag képzelet beteggé, nehéz beteggé tetta. Nem tudott menekülni kínzó gondolatától, reménytelen szerelmétől s merengve nézett a sűrű köddel borí-

város valóságos ostromállapotba jutott. A kereskedők bezárták boltjaikat, az utcákat ordító, fűtyülő, káromkodó tömegek lepték el. A lázongók kezeiben furkósbotok vannak, ezekkel beverik a zsidók kirakatainak ablakait, az újságírók bódít felforgatják. Sokszor volt már zsidóüldözés az oroszok ezen élénk kereskedő városában, de ilyen gyorsan s ilyen iszonyú mérvben még nem hatalmasodott el soha. A tömeg ellénesszögült a katonaságnak. Hiába vonultak ki a csendőrök, a kozákok, csupán az első nap sikerült a tömeget némileg megfékezniök, a következő napokban a lázadás oly erővel indult meg, hogy a vidékről összpontosított katonaság sem volt képes a dühöngő tömeget megfékezni, körülbelül 12.000 munkás dolgozik Odesszában s ezek közül a tüntetés második napján alig állott munkába ezer, a többi mind a fosztogatókhoz csatlakozott. Megtámadták a katonaságot, sőt gróf Suvalovot a rendőrfőnököt is megsebesítették. A zavargók eloltították az utcái lámpásokat, aztán a kifosztogatott boltokból kihozták a lámpásokat s azok világánál nézték meg, melyik üzlet tulajdonosa zsidó, hogy valamennyit tönkre tegyék. A gyalogjárókat ellepte a tönkretett árucikkék tömege és a tömédek ágytolt, a melyet az utcára kihordott, összeszaggatott ágymemből hordott a szél szerteszét el.

Minteg 800 zavargót tartóztattak le, de a többi 60-80 tagból álló csoportokba verődve, járta be az utcákat. Később már nem elégedtek meg a boltok kifosztásával, hanem behatoltak a magánlakásokba és a butorokat fejszékel izzé-porrá törték.

Nagyon természetes, hogy elítéljük a boszúnak ilyen nyilvánulását. Ellenkezik az isteni és az emberi törvényekkel. Ha valakin igazságtalanság esik, soha és semmiféle körülmények között sem szabad a tetlegességre vetemedni.

De hát ki tud mérteket szabni a felizgatott nép dühének és boszuvágyának.

Egyébiránt az a jelzett, kormánypárthoz közel álló lap elmondja az okokat is, a mi miatt ez a forrongás oly hirtelenül és akkora erővel kitört. Ez pedig nem egyéb, mint az a körülmény, hogy a zsidók Odesszát, a nagy kereskedő várost és egész környékét kizsákmányolják.

A zsidók kezében van a kereskedelem és ipar, az élelmiszerek ki- és bevitelle, a borkereskedés, az építő-ipar és a divatcikkék elárulása. A jövedelemnek egy csekély részét megosztják a görögökkel, de az oroszokat majdnem teljesen kizárják belőle. Alig van vállalat, mely nem a zsidók kezén volna. Odessza város hatósága

tott távolba; lázas agyában, háborgó szívében a szeparé víg danái között lecsendesültek egy-egy pillanatra a felkorbácsolt érzelmek, hogy aztán annál nagyobb erővel marczangolják szívét.

„Minek is van sziv s a szivben szerelm?” Ifjú lelkének ábrándos képzelete gyözelmet ígért az élet harcában s midőn epedő szerelmében a mámor nyugtított vigasztalást, már elég gyenge volt a bukásra s bukásának kész a halála.

A kórágyon láttam utólszor lihegő kebellet, lezárt szemekkel. Elfáradt az élet, a sziv harcában; nem kívánta többé látni a világ gyönyöreit. Az erős láz rózsát festett arczára s a homlokára omló éjsötét firtók az ott ülő néhez aggodalmaknak voltak bárszony takarói.

Egy közömbös kórházzszofta élesztgette hűsítő italt nyújtván neki. Nem nyitak ajkai, erősebb volt a sorvasztó láz, hogyssem egy ital viz hűsítette volna.

Mig én némán, szótlannul álltam a megkínzott sziv lázas porhüvelyé mellett, egy daliás fiatal ember lépett be a kórterembe. A szolgálval néhány szót váltott s aztán a beteg leány ágyához lépett. Margit feltekint, könnyárba uszó szeme örmőtől sugárzik s velökig hat a sziv szava: Szeretlek... szeretlek a siron túl is.... s aztán... a néma csendet mi sem zavarja többé... a szivnek felajzott húrja elszakadt... az utolsó szírom lehullta után hervatag lón a lilium...

A temető keresztje csak halált jelent... s legfeljebb éveinek száma ifjú életét.

Kerényi Bódog.

tizenegyezer czeget vezet hivatalos lajstromban, ezek közül tízezer zsidó tulajdon. Zsidó tőke-pénzesek állanak a málnok és a mindenféle finomított élen. Ugyancsak zsidók kezén van kilencztedrésze az üzleteknek és putikoknak s annyira jövedelmeztek, kiváltságos helyzetüket, hogy a lakosságuk már-már fogytán van a türelme. Maga a zavarág is csekély okból származott. Egy katona benn volt egy zsidó-üzletben, míg javában alkudozott, egy zsidó suhancz a zsebében kotorászott és kiemelte az erszényét. Mikor észrevették, egy szomszédos boltba menekült, a katona néhány társával utána ment, mivel pedig a többi zsidók védelmére keltek, hamarosan általános verekedés keletkezett. A piacon néhány száz munkanélküli férfi várakozott, a zajra a verekedés színhelyére siettek, majd jött a rendőrség, a zavarág híre bejárta a várost s egy huszonegy óra alatt a felgyülemlett boszu és düh kielégítést keresett.

Az antiszemizmust, mely az embereket ily végletekre ragadhatja, helyeselni nem tudjuk, de megmagyarázni képesek vagyunk.

Odessa lakosságának csak egy tizede zsidó s a hatalom, a pénz, a megélhetés eszközei, csupán ennél a kis résznél vannak. A többinek csak a nyers erő maradt meg.

Oroszország lakossága többre megy 80 millióra, ezek közül csak 3 millió a zsidó, mégis kivételes törvényeket kellett ellenük hozni, hogy a nagyszámu benszülött orosz a zsidók kapzsága ellen megmentsék. Mert ne gondolja senki, hogy Oroszország ok nélkül, tisztán faji gyűlöletből hozta azokat a törvényeket, a melyeknek hatása alatt a zsidók ezrei kénytelenek voltak Oroszországot elhagyni.

De itt van a legutóbbi példa, Románia példája. Miért hozta Románia a zsidókra nézve az ő különleges törvényeit. Hiszen ugy tudjuk, hogy a román intelligencia az előkelő francia műveltség behatása alatt van, magába szívta a modern humanizmus szellemét és mégis ez a román értelmiség a minap törvényeket hozott, a mely megtiltja a zsidóknak minden olyan foglalkozást, a mely mellett hirtelen haszonra lehet szert tenni. Üzleti munkákat végezhetnek, lehetnek földművesek, czipészek, szabók stb. de oly ágakat, mint teszem a korcsmárosság, kereskedőség, vámszedői állás stb. egyáltalán olyan állásokat, a hol valakit könnyen be lehet fogni, nem vállalhatnak. A román zsidók pedig elindultak a régi hazából kifelé és átkot szórnak arra az államra, a mely szájukból a kenyeret kivette s a modern Európa vizshangozza ezeket az átkozódásokat.

De maradjunk a magunk háza ajtajánál, Magyarországon. 50 esztendeje körülbelül, hogy a szabadság, egyenlőség és testvériség szent nevében a zsidók Magyarországon is egyenjogúvá lettek a föld ősi népével, a keresztény magyarországgal. Azóta ez az igazságos háza eldorádója lett a zsidóságnak. Megtiszteltnek bennünket igen szép számmal. Szaporodnak, növekednek és gyarapodnak. S mintha a mieink nem lennének elegenden, a külföld csak úgy önti a nyakunkba őket. A verekezkei szorosan keresztül, a hol egykor Árpád apánk párduczakczagányos hadverő népét vezette erre, a tejjel-mázzal folyó vidékre, ott ma az orosz- és lengyel-zsidók délczeg káftánjai és pájeszei lebegnek diadalmi jel gyanánt erre a boldogtalan hazára. Romániából a kiűzöttek, Ausztriából az onnan kiszorítottak jönnek és borulnak hazafiai, humanizmus nagy eszméit óhajtozó kebleinkre.

Az egyenlőség és testvériség szentelt eszméi nevében lesznek egyenjogú honfitársainká. S vajjon egyenlők vagyunk velük, testvéreinké lettek? Menjetek be a legutolsó rongyos faluba, legyen az akár magyar, akár német, akár tót, mit találtok? A testvériséget? Nem! A község 99 százaléka agyarkodik arra az egy-két szem zsidóra, szidja, átkozza és sirva emlegeti. Miért? Mert a vagyonkaja, apának házacskája, annak a kezére került. Ő csak neki dolgozik, eleséget, gyümölcsöt, tejhasznót, mindent neki kell hordani kamat fejében. Így van vele a község legnagyobb része. Pedig nem is régen jött oda. Talán 10—15 esztendeje. Egy batyú volt akkor a hátán, abban volt minden ingója, ingatlana, most pedig mindenki tartozik neki s ha ki

akarna hurozkodni, az egész falu kellene hozzá segítségnek. S mindez a szabadság, egyenlőség és testvériség szent jelszavai alatt jött létre. Mondjátok, hogy becsületes uton jutott ehhez a vagyonhoz, mondjátok, hogy sohasem vett többet a kereskedőt megillető 30, 50, 100 percentnél. És én azt mondom, hogy az lehetetlen. Mert akkor csak tisztességes kis vagyont szerzett volna, nagyszámu gyermekeivel becsületesen meg tudott volna élni, de a falu vagyonának nagy részét nem tudta volna betömni abba a batyuba.

De ne keressük a falvakat. Nézzünk szét itt Fejérvárott. Ki tud itt gyarapodni? Azt halljuk nap-nap után, hogy ma ennek, holnap annak a régi családnak sarja ment tönkre. Pedig nem is volt tekozó, pazarió. Házakat kik vesznek, különösen kik veszik meg, kik tudják megvenni az élénk forgalmu helyen levő házakat, üzleteket? Kiknek a kezén van a kereskedés, az üzletek mindenféle ága; a honnan a haszon nem 10 percentszámra csöpög, hanem 3—400 percentekben ömlik? Hányan vannak a zsidók között, a kik földműveléssel, a kik valamely iparaggal foglalkoznak; egy szóval hányan vannak, a kik arczuknak verejtékével, két kezük nehéz munkájával keresik meg a kenyerüket? Nem akarok rá magam feleletet adni, hiszen mindenki bent találja azt magában a kérdésben.

A napokban véletlenül egy újság akadt a kezemben, a mely statisztikai kimutatást közöl a budapesti középiskolák tehát gymnasiumi, reál-, polgár-, kereskedelmi iskola tanulóiról. 7637 középiskolai tanuló járt összesen az elmúlt esztendőben Budapesten iskolába. Ezek közül katolikus: 3126, míg zsidó: 3498. 566 lutheranus, 328 kálvinista; 36 gör. kath.; 72 gör. kel.; 12 unitárius. 100 katolikus tanuló között 105 zsidó fér meg. A lutheranus gymnasiumba 477 tanuló között 203 zsidó járt, a leánygymnasium növendékei közül 110 volt a katolikus és 115 a zsidó.

Az egyetemeken pedig 50-nél nagyobb percentet adnak ki a zsidók.

Igy állunk Budapesten, az ország szívében és fővárosában.

Székesfejérvárott a főreáliskolában a mult esztendőben 288 tanuló járt. Ezek közül 158 volt zsidó, 104 katolikus, 19 református, 5 lutheranus, 2 gör. keleti.

Mi következik ebből? Az csupán, hogy nálunk az intelligens pályákat egy-két évtized mulva zsidók fogják megtölteni. Eddig elfoglalták a kereskedői pályát és hallatlan konkurrencziával mindenkit ugyszólván kiszorítottak onnan. Most előzönik az intelligentiát kívánó pályákat. A hivatalnokit, orvosit, tanárit, ügyvédit stb., nekünk keresztényeknek megmarad a nehezebb vége a dolognak s ők onnan ki fognak szorítani bennünket.

(Folyt. köv.)

ÚJDONSAGOK.

— **A királyné halálának évfordulója.** E hó 10-én lesz évfordulója annak a gyászos emlékü napnak, hogy Erzsébet királynét idegenben meggyilkolták. Ez alkalomból a székesegyházban d. e. 9 óra-
kor ünnepi gyászisteni tisztelet lesz, melyen *Károly* János nagyprépost, kaptalani helynök czelebrál.

— **A honvédség köréből.** Galicziában most nagy hadgyakorlatok folynak, melyeken Ő Felsője a király is részt fog venni. A kassai honvédkerület honvédsége is beosztatott ezen hadgyakorlatokra és az itteni honvéd-ezredet sürgönyileg hivta fel a honvédelmi miniszter, hogy három tisztelet oszszon be a Kassáról induló honvédséghez. A helybeli 17. honvédezred tisztikarából Schmidt Imre és Tóth Béla főhadnagyok és Keserü Ferencz hadnagy rendeltettek ki, s hétfőn már el is indultak a kassai honvédséggel Galiczia felé.

— **„Kaisarin Elisabeth Denkmal.”** A kedves bécsiek megint elikkasztanak egy darabot Magyarországból. Csak így hívják rövidesen a bécsiek azt az impozáns emlékművet, melyet a magyar nők kegyelele „a magyar haza leányai a magyar haza anyjának” emeltek a bécsi Kapuczinusok sírholtjában néhai királyasszonyunk koporsója fölé. Most képeslevezelőlapok is forgalomba kerültek Bécsben a siremlék képével a kép alatt is ez a felírás: Grabdenkmal der Kaiserin Elisabeth in der Kapuzinergruft. — Egy szóval síncs megemlítve, hogy ezt az emléket magyar hölgyek készítették Magyarország királynéjának. *A megszokott bécsi komiszágotknak nem utolsó jelensége ez.*

— **Veni Sancte.** Elmúltak a mozgalmas beiratási napok s az iskola-termek padjai megteltek ujjalag a tudományok kisebb-nagyobb harczosaival. A gondtalan szünidő után ismét előállott a munkásság, a szorgalom ideje. Láthatjuk ismét ifjainkat nagy csomó könyvvel a kezökben az iskolák felé sietni, hol jöendő sorsuknak alapját igyekeznek megvetni munkásságuk és iparkodó szorgalmuk által. Midőn első ízben össze jönnek az iskolai év elején, első fohászukat a jó Istenhez intézik, hogy áldja meg fáradozásaikat s adjon erőt és kitartást a kötelesek teljesítéséhez. A tanévet megnyitó ünnepélyes „Veni Sancte” a főgymnáziumban és a városi polg. leányiskolában már e hó 4-én megtartatott; a többi iskolákban pedig holnap fog megtartatni és pedig: a *papnevelde* „Veni Sancte” miséjét *Mayer* Károly apát-kanonok, papneveldei főigazgató fogja czelebrálni 9 órakor a főtemplomban; a *fürdő- és felső kereskedelmi iskola* megnyitói isteni tisztelete pedig reggel 8 órakor lesz a szeminarium templomban; a *Ferencz-József nőnevelde* pedig 9 órakor fogja kikérni az Isten áldását fátározásaira. — Ezután megkezdődnek mindenütt a rendes előadások. Isten segítségével azután csak szorgalmasan előre.

— **Nagy ünnepi díszlövészet.** Kisasszony nap ünnepén és vasárnap a polgári lövöldében tartandó két napos ünnepi lövészet fényesnek ígérkezik. A budapesti lövészegylet, ugy a vidéki egyletek is számos lövészes megjelenését jelentették be. Az ünnepély 8-án reggel 9 órakor veszi kezdetét, déiben díszlakoma jelenkezhetni t. Böröndi urnál, délután 4 órakor nagy sőtahangverseny és pedig f. hó 8-án a cs. és kir. szab. déli vasuti zenekar, 9-én pedig a m. kir. honvéd zenekar által, Tekepályán verseny, értékes nyermény tárgyakkal. Bemenet szabad.

— **Kinevezés.** *Szűts* Artur főjegyző, h. alispán *Jaborek* Viktort, a lefolyt tanévben végzett reáliskolai tanulóit rendszeresített díjoknak nevezte ki.

— **A szent György kórház lelkésze.** Ma d. e. 10 órakor a kórház építő bizottság *Szűts* Arthur megyei főjegyző elnökléte alatt ülést tartott, melynek egyetlen tárgyát a kórházban alkalmazandó r. kath. lelkész javadalmazásának megállapítása képezte. *Károly* János kaptalani helynök azon elterjesztését, hogy a lelkésznek lakás és 600 forint fizetés adassék, nem fogadták el, mert erre nincs finanziaális tőke és a már készen álló épületben lakás nem adható. A bizottság meg fogja keresni az egyházmegyei hatóságot, hogy a mindennapi mise elvégzésére rendeljen ki egy papot.

— **Sakk.** A székesfehérvári sakköző Társaság elhatározta, hogy f. hó 10-én valamint minden hétfőn este 7^{1/2} órakor a kör helyiségében egyidejű (simultan) játékot fog rendezni. A sakkört f. hó 7-én *Maróczy* Géza jeles sakkmeister látogatta meg, a ki nemsokára elindul Laskerral, a híres német sakközőval amerikai körutjára. Részben néhány sakközőval váltott játékot, részben a müncheni tornában játszott érdekes partiját magyarázta a sakközőknak. Rövid ittléte után az estéli vonattal Budapestre utazott.

— **Ismét öngyilkosság.** *Berta* József, 22 éves mindenek már egy év óta hátsóval szolgálta gazdáját, *Birkó* János iskola-utcai pékmestert. Egyszer ugyan a télen megszökött, de szorgalmával később helyrehozta hibáját. Tegnap reggel a mindenes sítéménnyel elment hazulról s midőn az esti órákban nem tért vissza, gazdája a rendőrséggel kerestette. Ugy látszik, ennek nesztét vette, s ez érlelte meg benne az elhatározást, hogy öngyilkos lesz. Vett egy 6 lövetű revolvért s a gazdája kapuja előtt este 11 óra tájban három golyót a szívének irányzott s azután eldobta magát a gyilkos fegyvert. A kapu alá vándorolt s mert azt hitte, hogy még nem volt halálos a lövés, újra a fegyverhez nyúlt s már összerokadva jobb halántékra lökte magát. A helyszínen megjelent *Simon* Sándor alkapitány dr. *Molnár* József ker. orvossal, segíteni azonban már nem lehetett rajta. A hullát a városi kórházba szállították.

— **Az ápolónő halott.** *Löwy* Jakab Jókai-utca 9. sz. alatti lakos betegen fekvő napa mellé ápolónőnek fogadta özv. *Mádi* Jánosné sz. *Tibor* Teréz k.-budai-uti lakosnőt. Az éjjel 12 órakor a beteg maga mellé kéréte az ápolónőt s a 60 éves öregasszony még serényen foglalatostott a beteg nő körül. Dolgát végezvén, ismét lefeküdt. Majd 3 óra tájban a beteg ismét kívánta az ápolónőt. Arczra borulva találták fekvő helyén mozdulatlanul. Keltették, élesztgettek, de az öreg asszony szótlan maradt, már halott volt. A helyszínen megjelent *Bierbauer* Viktor dr. főorvos a vele levő *Fürész* József rbiztossal már a beállt halált konstataálhatta. A halál közvetlen oka fulladás, a mely valószínűleg úgy következett be, hogy az öreg asszonyon régi baja, a szívgyöres vett erőt, s a fájdalmak csillapítása végett arczra borulva fekédt s meg is fulladt. A hullát leányának özv. *Horváth* Jánosné sz. *Selymes* Katalinnak k.-budai-ut 48. sz. alatti lakására szállították.

— **Jóváhagyott alapszabály.** Az ettyeki „Szent József temetkezési egyesület“ módosított alapszabályait a belügyminister jóváhagyta.

— **A vendéglősök kongresszusa.** F. hó 12., 13. és 14. az ország vendéglősei, szállodásai, kávéasai Aradon kongresszust tartanak. Hirt adtunk már erről s ugyanakkor jeleztük a székesfejérvári vendéglősök, kávéosok és italmérők ipartársulatának egy választmányi ülésen hozott határozatát, mely szerint az itteni ipartársulat két választmányi tag fogja képviselni. Csodálatos dolog, hogy most meg a „Vendéglősök Lapja“-ban azt olvassuk, hogy az ipartársulat képviselőiben *Ilhász* György és *Pongrácz* Béla hírlapírók fognak megjelenni s ott *Ilhász* György a város kékvörös színével ékes, gyönyörű koszorút helyez a 13 vértanu szobrára e felirattal: „Halhatatlan vértanuk, köszöntenek a porladó királyok! Meghaltunk, de meg nem semmisültünk!“ Az ipartársulat egy kérelmet is terjeszt megbízottai útján a kongresszus elé, mely nyílt panaszként hangzik az itteni pénzügyigazgatóság ellen. Az italmérségi jövedékről szóló törvény végrehajtása tárgyában ugyanis kéri a kongresszust, . . . „miserint felhívás intézések a Pénzügyminister urhoz, hogy a korlátolt kimeréseket a legszigorubbán ellenőriztetni sziveskedjék. Ipartársulatunk ugyanis sajnosan tapasztalja, hogy a kereskedők és szatócsok, daczára annak, hogy a szesz és abból készült közönséges pálinkát egyáltalában áruba nem bocsáthatják, nevezett kereskedők és szatócsok nemcsak hogy az ily közönséges pálinkát bocsátják áruba, hanem a kereső közönséget tévútra vezetve, őket rutul becsapják, épen a hivatkozott törvényekre hivatkozván, az ily közönséges olcsó pálinkát jó minőségű pálinka gyanánt árusítják magasabb árért, miután nekik a törvény rendelkezésénél fogva olcsó pálinkát árusítani nem szabad. Ipartársulatunk már választmányi üléséből megkereste a székesfejérvári Pénzügyigazgatóságot, hogy a kereskedőket és szatócsokat az irányban szigoruan ellenőriztesse; a törvény szigorú betartása szempontjából pénzügyi közegét által időszerűként vizsgálatot tartasson, miután azonban ezen kérvényünkkel semmiféle eredményt elérni ez ideig nem sikerült, a kereskedők és szatócsok hasonló visszaélései nemcsak nálunk, hanem az egész

országban előfordulnak.“ Mindenesetre helyesen cselekednek az ipartársulat, ha a bajok orvoslását munkálja. Amde nem csodálhatjuk eléggé, miként lehetséges az, hogy városunk értelmes és érdemes vendéglősei, kávéasai s szállodásai között nem akad két egyén, a ki a társulatot képviselné a kongresszuson. Hát idegenből kellett keresni képviselőket? ez nagy szegénységi bizonyítvány!

— **Kedvezmény szegény sorsu tanulóknak.** — A magyar tanulók e havi párisi tanulmányi utazása alkalmából az utazás rendezői mindazon iskoláknak, melyekből legalább 20-an vesznek részt az utban, egy-egy teljesen ingyenes jegyet bocsát rendelkezésére az illetékes igazgatóság által megjelölt szegény sorsu, de jó magaviseletű és szorgalmas tanulóknak.

— **Hirtelen halál.** *Schweininger* Antal 65 éves vasuti munkás tegnap d. u. fél 3 óra tájban a kazán tisztogatásával volt elfoglalva, midőn hirtelen összeesett a nyomban meg is halt. Az orvos-rendőri vizsgálat a halál okául szívzselhűtés állapítván meg, a hulla a felsőkirálysori lakására szállított. A közbecsülésben álló munkást holnap délután helyezik örök nyugalomra.

— **Elaludt a gép mellett.** A Káloz mellett fekvő Hatvan pusztán — mint ottani tudósítónk írja — f. hó 5-én *Jenci* János 10 éves iskolás fia a szecskaavágó géphez fogott lovakat hajtott. Ilajtas közben a gyermek elaludt s átvás közben az egyik kezét a fogas kerék elkapta s két középső ujját leszakította. A közelben levő *Pick* gazd. gyakornok a sebet kimossta s bekötözte, a további orvosi segélyt pedig a kálozi uradalmi orvos végezte. A gyermeknek sebláza nem lett, két ujját azonban örökre elvesztette.

— **Kérelmem.** Felkéretnek mindazok a polgárok, a kik a régi, de pártolás hiánya miatt függőben maradt *polgári dalkör* ujjá szervezése, illetve ezen szívet és lelket nemestől eszme megvalósítása iránt érdeklődnek, hogy f. é. szeptember hó 10-én (hétfőn) este 8 órakor *Kostyelik* József vendéglői helyiségében megtartandó értekezleten annál is inkább megjelenni sziveskedjenek mert a jelenlévők ezuttal a számra való tekintet nélkül végelesen határoznak. A Székesfejérvárot f. hó 6-án tartott ülésből kifolyólag

Ideiglenes elnökség.

— **Lefujtak!** A ma Komárom és Kisbér között megtartott nagy harcgyakorlatok után lefujtak. Örömpillanat ez a szegény, agyoncsigázott katonáknak, főleg azonban az „öreg harcosoknak“, a kik két évi szenvedés után leszerelvén büszkén dalolják:

„Zsebemben a szabadságos kis könyvem,
Már ezután rezorvista a nevem!“

Nagy gyakorlat után a többi legénységnek is pihenője van, csak az egy évi önkéntesek nem pihenhetnek. Már 26-án itt lesznek a kerület ereideihez tartozó önkéntesek s 27-én megkezdődnek a tiszti vizsgák. Derék honvédezdünk holnap este érkezik vissza városunkba.

— **Mulatságos történet.** Kálozon, — mint ottani levelezőnk írja — történt a tavaszfélen, hogy közel a kath. templomhoz, hol kizárólag „pápsták“ lagnak, egyik házat református ember vette meg. El is készitette szépen, bele is költözött, de nem sok öröme volt benne. Talán a türelmetlen pápsták bántották? Dehogy! Hősünket, aki mellesleg a botortáv forgatja, bántotta a sok harangszó, az ének, az örökös mise és litánia. Sajnos, a pápsták azonban ezzel felhagyni nem akartak. Végül a szent István napján tartott paradé és a gyöngye mozarazás egészen megbomlasztották. Először követelte, hogy a harangzást és mozarazást hagyják fel. De miután a türelmetlen pápsták ezen méltányos kívánságát nem teljesítették, belátta, hogy neki itt maradása nincs. Eladva házat egy pápstának, s nemsokára megy — távozik ezen légkörből, melyet a tömjénfüst, a gyertyaláng, a harangszó és a Mária énekek megmátelyeztek. Saját szavai szerint nem bírja már tovább kiállni a templom mellett. Elmegy messze, a falu másik végére, hol a pápsták harangjai nem zavarják. Szerencsés utat. Fabula docet: mégis csak a pápsták a türelmetlenek. Ajánljuk a „Magyar Szó“-nak figyelmébe, minő hatásos kis vezércikk lesz

ebből! Adalékok a magyarországi pápsták türelmetlenségéhez!

— **Halálos feldőlés.** Az Őrs pusztához tartozó Fánics major egy bérese — ottani levelezőnk tudósítása szerint — hivatásának lón áldozata. *Botka* István 46 éves béres ugyanis a napokban takarmányt hordott s a szekéreljű székelyton felbillent, a tetején ülő béres oly erővel vágódott az ellenkező oldalra, hogy még azon nap este meghalt. Özvegye s hat árvája siraftja a gondos családapát.

— **Tolvaj mosonó.** Ifj. *Löwinger* Mórné Székesfejérvárról Siófokra ment nyaralni. — Még angusztus elején átadott ott egy csomó ruhát egy asszonynak mosás végett. Az asszony azonban a ruhával együtt eltűnt, s valószínű, hogy Győrbe menekült. A nyomozás széleskörben megindított.

— **A cseléd tartó közönség és a cselédek figyelmébe.** Tisztelettel hozom a n. érd. közönség becses tudomására, hogy Székesfejérvárott, Bástya-utca 10. sz. alatti házban (a városi árvaház szomszédságában) *hatóságilag engedélyezett foglalkozást közvetítő és cselédszerző intézetet* nyitottam. Elhelyezek: Kulcsárnöket, gazdaasszonyokat, szakácsnékat, szoptatók dajkákat szoba- és konyhalányokat stb. a *hatóságilag engedélyezett következő díjak mellett*: „A nő cselédek után, minők: szakácsné, szobaleány, közönséges konyha cseléd, gyermek dajka egy havi fizetésük 10^{1/10}át a gazda pedig tekintet nélkül ezen cselédek minőségére, 60 fillért köteles fizetni.“ Midőn a t. közönség becses pártfogásába ajánlom üzletemet, legyen szabad megemlítenem, hogy megbízhatóságomat eléggé igazolja a kifogástalan magaviselet és szorgalomért kapott *diszoklevelem* és az, hogy 22 évig állandóan a helybeli „Magyar Károly“ szálloda portása voltam. Megbiztatásaimban pontos eljárást ígérve, maradtam kiváló tisztelettel: **Wock** István.

— **Beszédfigyeltékos tanfolyama.** Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy *Vergler Tamás* helybeli osztálytanító dr. *Bierbauer* Viktor városi főorvos közreműködésével f. hó 15-től kezdődőleg lakásán, (Palotai-u. 31. sz.) tanhatóságilag engedélyezett **magán-gyógytanfolyamot** nyit dadogó, **hebegő** és egyéb beszédfigyeltékosásban szenvedő tanulók és felnöttek részére. Az előadás naponként 1/2 óráig vagy 1/2 órák orok lesz s az egész tanfolyam 4—5 hónapig tart. A tanfolyamról bővebb felvilágosítással a nyomtatásban megjelent „Értesítés“ szolgál, mely kívánatra megküldetik. Jelentkezni naponként lehet a tanfolyam vezetőjénél.

— **Jó házból való fiuk** tanulóknak felvételnek *Schlamadinger* Antal és *Fia* vaskereskedésében.

— **Ifj. Schumann József** aranyozó eddigi üzleti helyiségéből ugyancsak a barátok új épületében (Szt.-Imre-u. 2. sz.) közvetlen a régi mellett levő üzlethelyiségre költözött. Üzletét ez alkalommal ugyanah s oly gazdagon rendezte be, hogy méltán ajánlhatjuk az érdeklődők figyelmébe a fiatal, törekvő üzletembert.

— **A legizletesebb asztalvíz** a „Kristály“ Szent-Lukács-fürdői hegyiforrás, mely mint egészséges ásványvíz több száz orvos által ajánlva van.

Irodalom.

— **Falusi Tűzhelyek** czimen egyik ismert népies írónk, *Bodnár* Gáspár tanítóképző tanár egy vaskos elbeszélés tétetet adott ki. *Bodnár* zamatos, magyaros stílusával a közélet főbb kérdéseit szövi vonzóan egyes elbeszélésekbe s így akarja a népet erkölcsösségre, jellemességre és hazafiaságra szoktatni. Céljának elérésére a legalkalmasabb eszköz alkalmazza, magát a népet szólaltatja meg. Szerző manapság ez irányban egészen eredeti és ugyszólván önálló munkásságot fejt ki s fiatalabb írónk közül többen követhetnek. Az elbeszélésekben szinte érezhető a nép szívetése, eszejárása, eszmemenete. A követválasztás izgalmaiban összekocczant kortecsoportok, ősi szokásait, gubáját szegénylő községi bíró, a pletykázó asszonynépség, összevezett

háztársak, a szegény földmivelő urra lett fiával, az elaggott földmivés, strajkoló munkások, a munkáról hazatérő munkás ember, a szüretelő, a bucsuzó ujonczok, a babonás falusiak és a kaján lelkű vádaskodó baunya, mintha csak valóban előttünk állának. A műveltebb körök is élvezettel olvashatják eme elbeszéléseket s soha jobbat nem tehetnek, mintha az érdemes népet e kötettel megajándékozzák. Példáyonkin egy koronáért kapható a szerzőnél Szatmáron.

KÖZGAZDASÁG.

— **A bor nyulóssága.** A bor nyulósságát egy nyákésztesztő gomba okozza, mely a tökéletesen ki nem erjedt borban különösen nyáron a megmaradt cukoranyagot nyákos anyaggá változtatja. Gyenge fehér borok gyakran nyulósodnak, vörös boroknál nem igen fordul elő ez a baj. A nyulósodásnak elejét lehet venni olyan módon, hogy a mustot fél napig a törkölyön hagyják s gondoskodnak arról, hogy a must tökéletesen kimerjen. Rendes és okszerű pinceszkezelés mellett, ha rendszeren szellőztetik, fejtik, derítik s jó pinceszében tartják a bort, a nyulósodás csak nagyon ritkán fejlődik ki. A megnyulósodott bort a következő módon lehet megjavítani. A bort le kell huzni és hektoliterére egy deka tiszta csersavat tiszta alkoholban főldődni és hektoliterenkint egy-két liter raffinált alkohollal jól összezárvá a borbá tölteni. Három hét múlva le kell fejteti a bort s a nyulóssága rendszeren megszűnik erre az időre.

— **Az új bankjegyek.** Az Osztrák-magyar bank e hó 15-én szándékozik az új huszkoronás bankjegyeket forgalomba hozni. A tizkoronás bankjegyek kibocsátására csak később kerül a sor és az ezért történik, hogy elejét vegyék a tizforintos és tizkoronás jegyek között esetleg felmerülhet zavarnak. Az új bankjegyek, természetesen, csak addig maradnak forgalomban, míg a bank megkezdi a készfizetéseket, vagyis, míg a valutát helyreállították. Hogy ez mikor fog bekövetkezni, azt egyelőre még senki sem tudja; egyelőre csak azt tudni, hogy a készfizetések felvételek ezeket a kisebb névértékű bankjegyeket bevonják és akkor a legkisebb bankjegy névértéke 50 korona lesz.

— **Uj tejlelfőző.** Winkler bádogos Orlamündeben egy új szerkezeti lefőzőt talált fel. A lefőzős egy gummigömbbel összekötött cső által eszközöltetik. Ha a tej mintegy 24 óráig áll, beleteszik a csövet és a gummigömböt működésbe hozzák. Ezáltal a vékony tej egy mélyebben álló edénybe folyik, míg a tejfel érintetlenül megmarad a lefőző edényben, ahol a csőbe való beszívódását egy sodronykészülék megakadályozza.

Utazás az egyházi zene körül.

Írta: **Teresia.**
(Vege.)

Valóságban pedig milyen az énektanítás és eredménye a mi iskoláinkban? Szorítokzik néhány magyar nótára, egyes gyermekies egyéb énekekre és kedélyes dalokra, itt-ott kiterjed néhány modern egyházi énekre, melyekhez ha templomban brilléroznak velük, a közönségnek sem füle, sem szíve-lelke simulni nem tud, legfeljebb még irritálja, bosszantja az ájtatoskodókat, kik ilyen esetben elidegenednek minden, de minden énekléstől a templomban, beletemetik magukat imádságos könyvekbe és imádkoznak sokszor csupán időtöltésből mise alatt mindent és mindenfelét, csak azt nem, mit kellene. Így magyarázható meg aztán az, hogy hazánk legtöbb templomban sem a gyermekek, sem énekkar, sem a nép nem énekel, és koránsem hódol annyira az egyházi népeknél, a hogy azt az ember a nép-éneknek annyiszor hangoztatott felkarolási, művelési és ápolási szükségessége után s a napnap után gomba módra napfényre kerülő és közzétett szebbnél-szebb és meghatóbb (?) egyházi népeknél következtetve bíhetné, hanem szőlőzik egyedül és teljathatmulag, kénye-kedve, felfogása, tehetősége és izlése szerint a kántor: a népre pedig rátküldik: hogy ha nem tud a nyelvén énekelni istentisztelet alatt, vagy ha nem hall magyar énekeket, hát távol maradj a templomtól!

Ez is mit bizonyít? Azt, hogy a mi több éves egyházzenei reformtörekvéseink meddők, azt, hogy a sok tanácskozás, sopánkodás, tervezgetés „inter fratres“ nem ér sokat, nem jár haszonnal. Had lássunk példát, jó példát nem egyet, többet, sokat az egyházi zeneréform terén, vigyék az egyházi zeneréform eszméit nemcsak egyes, szakemberekből álló gyűlésekre, hanem ki a nép közé, vigyék a szövekre, tegyék a magyar katolicizmus közös ügyévé s nem hiszem, hogy örvendetes sikert ne aratnának. Szükséges ez már azért is, mert sajnos bár, de tény, hogy a mellett, míg hazánkban, egyházi zenéneknek productiv volta, termékeysége teljes pang, a meglevő egyházi zenének semmi hatásköre lelkileg véve a dolgot, nincs, — mert ugyancsak ennek a meglevőnek, hazánkban a hegemoniát már rég-régóta bitorló s előszeretettel művelt és felkarolt, egyházinak joggalatul és

helytelenül mondott egyházi zenének, nevezék aztán akár figurális zenének, akár népeknél egyéb eredménye nincs, mint az, hogy az istentisztelet rovására a világ izlésének hódol, a mely izlés nemcsak egyházi ének és zene dolgában van már gyökeresen megfertőzve, hanem még a mi profán zenét illeti, is. Ennél többet már nem mondhatunk; de ha mondottuk, igazat mondtunk.

Mig ezeket a sorokat írtuk, a „Hangverseny a Mátyás templomban“ is már fényesra sikerült. (juli 12-én) „A szokatlan“ — igazán találó kifejezés! — és ritka (jobb lenne, ha soha) hangversenynek óriási publikuma akadt! ... (elhiszszük!) „Az adományokból szép összeg gyűlhetett be s így Vavrinecz karmester vállalkozásának nemcsak fényes erkölcsi (hogy értsük ezt?), de anyagi sikere is volt.“ (Hisz ez volt a fő!) „Kivánatos volna, hogy a szezon folyamán is ismételnék ezeket az élvezetes (Helyes!) hangversenyeket. (Elhiszszük!) Budapesten ugyanis alig hall az ember művészi nivón álló, szép egyházi zenét.“ (Nagy őszinteség!)

Telát élvezettel a templomban! És ilyen élvezetekre még többször fenik fogaikat a művészi nivón álló egyházi zene után áhitozók! Igazán korszerű és jellemző! mit szól ehhez az Orsz. Czeccilia egyet intőzősége, a mely művelés szintén képviselve volt? Így persze az egész egyházi zeneréform-törekvés csak utazás az egyházi zene körül, de nem egyházi zenében.

Egyre volnék még kíváncsi. Nem olyan természetű kíváncsiságom, hogy miatta el lehessen csekélységemet itélni. Tudniillik ott a Mátyás-templomban olyan hallgató is volt a hangversenyben, a ki az első és utolsó helyet foglalta el egy időben, egy személyben és a kit ugy hiszem nagyon kevesen vettek észre és vettek számba az „óriási publikumban“. Kíváncsi volnék, vajon a Mátyás-templomban is jelenlevő Istenember mit gondolt, mit érzett az élvezetes hangverseny tartama alatt és oly óriási, művészi nivón álló egyházi zenét szülpölni jött publikum közt. Igen szerettem volna az oltáron jelenlevő Istenember Szívébe tekinteni, vajjon milyen érzések töltötték be azt, míg ott a nyugdíj érdekében izzadtak, — míg ott Budapest egyes publikuma élvezett — az ő rovására. Sion őrei, kik egyszerűen a liturgia őrei is vagytok, kérjük a Mindenhatót, kérjük hűvel és ügybuzgósággal, hogy: egyházzenei reform, jobb egyházzenei állapotok, jöjjen el a ti országotok!

Felolós szerkesztő: **Chay Antal.**

Bármely fegyvernembeli önkéntesek

teljes felszerelése szabályszerűen és legelegansabban készítettnek

a cs. és kir. udvari szállító czégnél

ROSENTHAL H.

koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a Ferencz-József-rend lovagja.

A budapesti, párisi, triezsti, székesfejérvári stb. kiállításokon többszörösen kintüntetve!!!

A m. kir. I., IV. és V. honvédkerületek tiszti egyenruházatainak, a Ferencz-József nevelő-intézet, a m. kir. Ludovica Akadémia, a budapesti és Bács-Bodrog vármegyei rendőrség, a Budapest városi és önkéntes tüzoltó-testület stb. stb. szerződéses szállítója.

Főüzlet:

B u d a p e s t,

V. ker., Ferencz-József-tér 6. sz.

Fióküzletek:

P o z s o n y,

Híd-u. 4. szám.

S z é k e s f e j é r v á r,

Kossuth-utca 8. sz.

L e m b e r g,

Kopernikus-u. 9. sz.

Gyár: Budapest, VI. ker., Bulyovszky-u. 38—39. sz.

Árjegyzék, melyben az önkéntesi szolgálathoz szükséges okmány és beadvány minták is részletesen benfoglaltatnak, kívánatra bérmentve küldetik.

Ifj. SCHAUMANN JÓZSEF
ARANYOZÓ, MÁRVÁNYOZÓ, TEMPLOMDISZITÓ, TÜKÖR-, KÉP- és KÉPKERET
RAKTÁRA
SZÉKESFEHÉRVÁROTT,
Szt.-Imre-utca 2. sz. (Barátok új épületében.)

A főtisztelendő Clerus, magas nemesség s t. kegyuraságoknak üzletemet szíves figyelmébe ajánlani bátorkodom annál is inkább, mert szintén a barátok épületében levő újabb és tágasabb üzlethelyiségemet óriási anyagi áldozatok árán úgy rendeztem be, hogy a legkényesebb igényeket is a legpontosabban kielégíthetem.

Művelem és elvállalom a templomdiszítésnek következő ágait:

Oltárépítést és oltárdíszítést,
új oltárok, szószékek, keresztelő-kutak, szentsírok építését aranyozását és festését, minden stylben, beadott rajz vagy tölem tervezett rajz után a legegyszerűbb s a legdiszesebb kivitelig.

Lourdesi Mária-oltárok építését.
Régi oltárok, szószékek, szobrok renoválását

ujjonnan fából faragott szobrokat, ezeket pedig a megfelelő színekben festve, gazdagon aranyozva, vagy egészen aranyozva.

Nálam megrendelhetők mindennemű **olajfestményü képek és stáció-képek.**

Tisztelt Schaumann Ur!
A paduai sz. Antal képre vonatkozó tudósítását köszönettel vettem s azt alkalmmal elhoztam.
Ezen alkalommal készséges örömmel tudatom, hogy a velencei r. k. templom főoltárkép rájáának, valamint a gyertyatartóknak megaranyozásával nagyon meg vagyok elégedve s mindenkinek tetszését és dicséretét kiérdemelte; s így önt bárki nek pártfogásába a legmelegebben ajánlom és ajánlhatom.
Velence, 1899. nov. 14.
Tisztelettel
Beleznay István, plebános.

Knazovitzky Béla

különlegességek uri- és női divatárakban
Székesfehérvár, Nádor-utca.

Ajánlja a n. é. vevőközönség figyelmébe ujonnan felszerelt s tetemesen megnagyobbított raktárát. **Hazai gyártmányu, valódi angol, Borsalino olasz** stb. elsőrendű gyárakból beszerzett kemény és puha kalapok a legdivatosabb szín és formákban.

Remek ujdonságok nyakkendőknél.

A legjobb férfi-, női- és fiu kész fehérneműek u. m. ingek, gallérok, kélzélők, lábravalók, zsebkendők.

Különlegességek sport czikkékben. **A legtartósabb bőr és mindennemű házi és posztó czipők.**

Sapkák, esőernyők, szivar- és pénztárczák, szövött és kötött árúk, Glace, svéd, kutyabőr kesztyűk.

Alkalmi vétel valódi szarvasbőr kesztyűknél, párja 1 kor. 80 fillér.

Kész női blousok remek választékban. Női és lányka kötények cloth, lüszter és mosó anyagból.

fiu és leányka kész ruhák,

schiffonok, vásznak, belés-árúk; zsinór, szalag és csipke-diszek stb. rövidáru-czikkék

a legjutányosabb árban!

Ugyanitt egy fiu tanulóknak felvétetik.

Építésszek, építőmesterek és háztulajdonosok figyelmébe ajánlja gyártmányát az
ELSŐ MAGYAR
„SCAGLIOL“ építőlemez-gyár
TATA-TÓVÁROS.

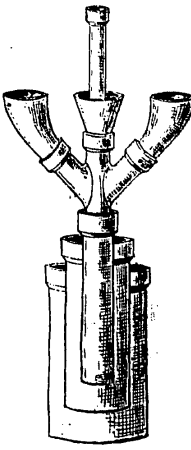
A szabadalmazott építőlemez, nyaralók, lakóházak, amerikai jégvermek, gazdasági és gyári épületeknél vagy ezek átalakításánál kiválóan alkalmas.

Tűz és fagymentes, teljesen száraz mennyezetek, boltozatok, kerítésfalak, válaszfalak, kémény és szellőztető csövekhez alkalmas, gomba, féreg és salétrom mentes anyag.

Uj, gyors és a legolcsóbb építkezési rendszer. Magyarizáló fűzetek és egyes anyagok árai díjtalanul küldetnek.

Beton és Cementáru-gyár.

Szabadalmazott (Ziseler rendsz.) sodronyszövetbetéti betoncsövek, könyvek, tölcsér és elágazások bármily átmérővek, továbbá lábazati-kövek, lépcsők, kéményfedkövek és cement burkoló lapok állandóan raktáron vannak. — Istálló jászolokat, etető és itató vályukat jutányos árban készítettnek.



SZVOBODA GYULA
építész.
TATA-TÓVÁROS.

Értesítés!

Értesitem mindazon t. vevőim, kik 1900. aug. hó 21-én üzletemben árut vásároltak, az napról kelt számlájuk teljes összegét készpénzben átvehetik.

Tisztelettel

Wébermann J.

HIRDETÉSEK

felvétetnek

kiadóhivatalunkban

jutányos áron

(Iskola-utca 4. sz.)

M. K. EGYETEM
VEGYTANI INTÉZETE:
A KRISTÁLY
SZTLUKÁCSFÜRDŐI
HEGYIFORRÁS
IGENTISZTA
BICARBONAT
ÁSVÁNYVIZ
KAPHATÓ:
FÜSZERKERESKEDESEKBE
VENDEGLOKBE
ÉS MINDEM VASUTI
ETKEZO KOCSIBAN.

SZÉKESFEHÉRVÁRON:

Kovács Pál, Ofner Béla, Taubler Béla, Bogyay Andor,	Deutch F. Adolf, Stern Béla, Özv. Birkmayer Lajosné,	Nyári Béla, Lichtneckert József, és Göndör Samu
--	---	--

kereskedéseiben.